
РЕЧ ГОСТУЈУЋЕГ УРЕДНИКА

Важећи Устав Народне Републике Кине садржи одредбе о "слободи говора, штампе, окупљања, удруживања и демонстрација" (чл. 35) али и о слободи религије (чл. 36)¹, а документи централне владе, издати након Културне Револуције, осуђују бившу политику верске елиминације.² Иако је Комунистичка партија Кине формално атеистичка, она препознаје и декларативно подржава: будизам, таоизам, ислам, католицизам и протестантизам, као главне религије у земљи.³ Као знак подршке првим двома, влада организује Светски будистички форум од 2006. године (сваке треће године) као и Међународни форум на Даодеђингу (2007. и 2011. године), трансформирајући их у медијске догађаје. Влада такође одобрава религијске фестивале, даје дозволе и финасира обнове историјских храмова и сл. Са тачке гледишта правних одредби и информација доступних медијима, атеистичка влада изгледа не само толерантна према религији, већ креира повољне услове за њу и не лимитира верски живот грађана. Али, политика Кине према религији је много сложенија.

Прво, не уживају све религијске традиције и покрети декларисану слободу и помоћ. Ситуација са народним култовима, религијама етничких мањина и новим верским покретима није регулисана; оне које нису под контролом се сматрају за илегалне и забрањене. Верским групама које нису повезане са горе поменутих пет религијских традиција је ускраћена правна заштита. Друго, пет подржаних религијских традиција су под сталним надзором (од стране Државне Администрације за верска питања, која је супервизор Бироу за верска питања на провинцијском и локалном нивоу) и рестрикцијама. Познати и још увек обавезујући *Документ бр. 19* из 1979., који гарантује овим религијама правни статус, као и члан 36 Устава из 1982. године садржи одредбу о заштити колективних "уобичајених верских активности", без ближег одређења од чега се те уобичајане активности састоје. Други документи, као што је *Одредбе о верским питањима Народне Републике Кине*, намећу им функционисање у оквиру регистрованих асоцијација (нрп. у односу са не – аутохтоним традицијама: Самостални покрет комитета⁴ Протестантских цркава у Кини, Кинеска католичка патриотска организација) у ре-

1 Документи доступни на: <http://www.lawtime.cn/zhishi/fagui/index.html> See also: William C. Jones, *The Constitution of the People's Republic of China*, Washington University Law Quarterly, vol. 63, issue 4 (1985), p. 708 and footnote 4. available at: <http://digitalcommons.law.wustl.edu/lawreview/vol63/iss4/4> (приступљено 05.10.2012).

2 Документ бр. 19 доступан на енглеском: http://www.purdue.edu/crcs/itemResources/PRCDoc/pdf/Document_no._19_1982.pdf (приступљено 5.10.2012).

3 <http://www.china-embassy.org/eng/zt/zjxy/t36492.htm> (приступљено 03.09.2012).

4 Pik-wan Wong, Wing-ning Pang and James Tong (eds.), *The Three-Self Churches and 'Freedom' of Religion in China, 1980–1997*. Chinese Law and Government, vol. 33 No. 6, Nov/Dec. 2000, pp. 37–39.

гистрованом центру, вођеном од стране особља регистрованог и одобреног од стране власти. Верске организације су углавном задужене да промовишу моралне вредности, без обавезе да се фокусирају на философски или теолошки аспект њихових доктрина, које су теме већ помињаних форума или фестивала а то треба да допринесе друштвеној хармонији, хармонији у свету итд. Ових пет великих религиозних традиција функционишу под стриктним правилима институција, које су посвећене националном интегритету, оне су заштићене али и надгледане од стране централних и локалних органа власти. Ово се јасно види на примеру будизма у Тибету или ислама у Сикјангу, али у случају независних црквених покрета развијених у оквиру католичанства и протестантизма – ово није лак задатак. Неки истраживачи отворено кажу да у политици Кине према религији има више контроле него заштите.⁵ И на крају, Партијска сагласност и подржавање коегзистенције религије и социјалистичке идеологије и њихово укључивање у дискурс грађења нације, подразумева један утилитаран поглед које се заснива на томе да ако већ искорењивање религије и сујеверја није успело, онда барем да их искористимо. У складу са тим, економски потенцијал сакривен у религијама је искоришћен кроз стварање покрета ходочашћа, искључивањем обавезе задржавања места верског обожавања од стране локалних власти, и сл.⁶

Упркос бившој радикалној политици Мао Цедунга и савременим рестрикцијама, Кина се сусреће са оживљавањем вере у последњих тридесет година, посебно у руралним областима. Значајан проценат грађана, старости између 16 и 39 година, себе описује као верника. Од 1990. официјални извори су потврдили да има 100 милиона припадника религија које су признате и регистроване, више од 100,000 верских места и око 300,000 професионалних верских службеника са преко 3,000 организованих верских група (宗教团体).⁷ На врху су следбеници различитих нерегистрованих религија, као што су бројне хришћанске групе, као и покрети као Zhong Gong или Qilin culture, народни култови као и следбеници Краља Змаја или Бога Среће итд. Савремене кинеске студије говоре о 300 милиона верника.⁸

Овај број, посвећен Кини, садржи пет чланака који се баве различитим аспектима религије и политике у овој земљи, истражујући их из историјске и упоредне перспективе, истражујући континуитет и дисконтинуитет између прошлости и садашњости. Неки од чланака имају

5 Cf. Fenggang Yang, *Religion in China: Survival and Revival under Communist Rule*, Oxford University Press. New York 2012, chap. 4.

6 Yoshiko Ashiwa, David L. Wank, *The Politics of a Reviving Buddhist Temple: State, Association, and Religion in Southeast China*. *The Journal of Asian Studies*, 65(2), 2007, p.344.

7 Religious Believers', http://english.gov.cn/2006-02/08/content_182603.htm, and 'The Present Conditions of Religion in China', http://www.china.org.cn/living_in_china/abc/2009-06/29/content_18032670.htm, приступљено 12.06.2012.

8 Wu Jiao, *Religious believers thrive the estimate*, China Daily, 7.02.2007, p. 1, available at: http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-02/07/content_802994.htm (приступљено 05.10.2012).

изражену историјску перспективу, други пак стављају у први план савремене токове, као на пример како се индивидуалне верске традиције усклађују са савременом политичком реалношћу и испитују њихову позицију. Аутори су истраживачи са различитим академски фокусом и позадином, што је на крају резултирало интересантном полифонијом мишљења у вези са овом сложеном темом, полифонијом која је често провоцирала бурну дискусију у раној фази ревизије достављеног материјала.

Јоана Грела⁹

⁹ Центар за упоредно истраживање цивилизација, Јагелонски Универзитет, Пољска; E-Mail: j.grela@uj.edu.pl